

Ханьмана
Әлибәјли

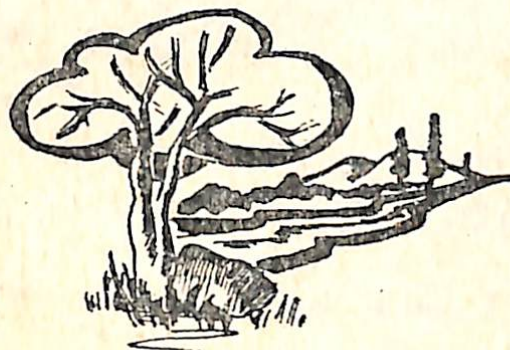
Балача
Сәлим

Ханьмана дмбәјм

4
252

Балача Сәлим

2015 фелур

Ф. Көчәрли адына
Азәрбајҗан Республика
УЩАГ КИТАБХАНАСЫ
Инв. № 62203

Әлибәјли Х. С.

Ә 52 Балача Сәлим. Б., Кәнчлик. 1985.—
64 сәһ.

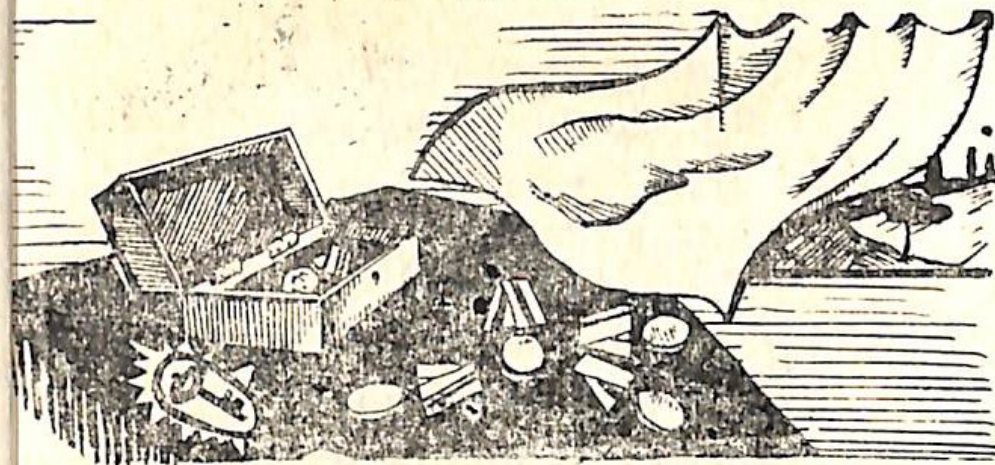
Ханымана Әлибәјли балаларымызын севимли шаирләри дән биридир.

Шаир бу китабына ше'рләрини, „Иса-Муса гардашлары вә „Мешә һәкими“ поемаларыны дахил етмишдир.

Марағлы ушағ дүнјасы, балаларымызын гајғысыз һәјәт Вәтәнимизин үрәкәчан тәбиәти, дејиб-күлән, әмәји севә ушағлар. . . бүтүн бунлар Ханымана Әлибәјлинин ше'рләринин әсас мөвзусуну тәшкил едир.

4803010200
Ә М 653(12)—86 34—86

© Кәнчлик, 1986.

ШЕ'РЛӘР

ГЫРМЫЗЫ МҮЧРҮ

Бу сәһәр бајрам күнү,
Тез бабамкилә гачдым.
О гырмызы мүчрүнү
Ичазә алыб ачдым.

Гырмызы мүчрүдә дүз
Беш ордени вар онун.
Вурушуб кечә-күндүз,
Саһилләриндә Донун.

Од вуруб өн тәрәфә.
Дүшмән танклары јаныб.
Мәним бабам дөрд дәфә,
Давада јараланыб

Бабам мүчрүјә бахды
Чәһһәни салды јада.

Орденләрини тахды,
Биз кедирик парад.

ГАҖЫТ КЕРИ

Һеч јерә кетмә, ана
Сән көрмүсән һәр јери.
Әкәр кетсән бир јана.
О саат гаҗыт кери...

АҒӘННӘ

Бир заман Бәдаланда
Ағәннә ана варды.
Чәбһә үчүн ејванда
О, чораб тохујарды.

Ишләјәрди чәһрәси,
Кәнддә һамы јатанда.
Кечәгушунун сәси,
Мешәләрдә батанда.

Әввәл дарајыб јуну,
О саларды чәһрәјә.
Ана алты оғлуну,
Көндәрмишди чәбһәјә.

Чораб саланда јола
О, галама-галама,
Бирдән деди: — Нә ола
Бири дүшә балама.

Гој дүшсүн кимә дүшүр...
О да баламдыр мәним.
Сәнкәрләрдә дөјүшүр,
Галиб кәлсин Вәтәним.

МӘНИМ ЈОЛДАШЫМ

Јахшы оғландыр Саша—
Мәним бағча јолдашым,
О да кириб беш јаша,
Мәним дә бешдир јашым.

Онун сачы һамардыр
Ала көзләри вардыр.
Мәнә охшајыр бир аз,
Бизи ајырмаг олмаз!

Мәним атым күрәндир,
Јаман бәрк јүјүрәндир.
Онунку кәһәр атдыр.
Гырмызы јәһәр атдыр.

Бах, дивара вурулмуш
Чәкдијим фил шәкили,

Одур, Саша чэкэн гуш,
Афдыр онун кэкили.

Сашада бир машын вар,
Үстэ јазылыб «Елдар».
Зэрлэ бэзэниб адым,
Сашаја ад күнүндэ
Ону мэн бағышладым.

БАРМАГЛАР

Инсанын бармаглары,
Һәр бир ишэ јарајыр.
Һәрдән сәһәр чағлары,
Телләрини дарајыр.

Әлләрлэ бирләшәрәк,
Һәр зәһмәтэ алышыр.
Инчә саплар ешәрәк
Һана үстэ чалышыр.

Халчачы гыз рәнкбәрәнк
Күл тохујур халчада.
Каманчачы чох гәшәнк
«Шур» чалыр каманчада.

Уча-уча дағлара,
Јоллар чәкир, арх газыр.
Севимли ушаглара,
Јени ше'рләр јазыр.

ҺӘМ ИШ ЈЕРИМ...

Кәрәк сәни чох севим
Һәм иш јерим, һәм евим.
Сәнсэн мәним, ај кәми.
Кәздир мәни аләми!

Кәлин кедәк дәнизә,
Мәнимлә сәһәрертә,
Орда кәстәрим сизә
Дор ағачы, көјәртә.

Кәмидә вар ашхана,
Дадлы конфет дүканы.
Капитанам, һәр јана
Һәрләндирим сүканы.

Дәнизләрдә јашајым
Синә кәрим јелләрә.
Кәмимлә јүк дашыјым,
Узаг-узаг елләрә.

ГОНАГ КӘЛИН

Дүнән раст кәлдик илбизә,
«Гонаг кәлин»—деди бизә.
Кәлиб көрдүк өзү јохдур
Бир мәктуб гојуб дәһлизә:
«Сизә чох һөрмәтим вардыр

Бағышлајын, јерим дардыр.»
Она белә чаваб јаздыг:
«Јаланчылыг бир азардыр
Тәки кениш олсун үрәк,
Чых бајыра, сәни көрәк!»

ӨЈРӘНДИМ

Кәзмәдим бош-бошуна.
Атама етдим көмәк,
Кәлди онун хошуна.

Долдурдуг чарховузу,
Су ичсин гојун-гузу.
Атамла таја-таја,
От бичирик фермаја.

Бағда чәпәр һөрмәји,
Өјрәндим гардашымдан,
Севирам иш көрмәји,
Лап балача јашымдан.

ПИТРАГ ВӘ ДОВШАН

Питраг талада тәкди,
Дәриндән бир аһ чәкди.
«Еһ, мән дә о бәхт һаны
Кәзиб, көрүм һәр јаны».

Бирдән ишләди бәхти.
Бир довшан кечә вахты,
Јанындан өтән заман
Она илишди јаман.
Бәрк тутуб чухасындан,
Јапышды јахасындан.
Анд верди о, довшана:
— Апар мәни һәр јана.
Кәл биркә өмүр сүрәк,
Кәзмәји сеvir үрәк.
Довшан деди ки, тәркит
Өтәнә јапышмағы,
Бир гәрәнфил кими бит,
Бәзә бағчаны, бағы.

ЗӘҺМӘТЛӘ ЈАША

Мәним гардашымын ады Чаббардыр,
Бахырсан әлләри габар-габардыр.
Овчунун ичи лап дөнүб даша,
Мәнә дејир: —Сән дә зәһмәтлә јаша.
Газыр дүзәнләри, газыр дағлары,
Көрсүн ки, һардадыр нефт јатағлары.

ЈОЛДАШЫМ ВАР

Улдузлар гардашымын
Дүзүлүб погонунда.

Улдузлар ишылдајыр,
Гаргызын ағ донунда.

Улдузлар пар-пар јаныр,
Кремлин гүлләсиндә.
Улдузлар гәһрәманын,
Парлајыр синәсиндә.

Учурлар тәјјарәләр,
Көјдә улдуз ганадлы.
Бир јахшы јолдашым вар,
Мәктәбдә Улдуз адлы.

ҺӘДИЈҖӘ

Бир аз ағ парча кәсим.
Ахшам олар, тәләсим.
Бу күн тикиш тикмәјә
Әчәб кәлир һәвәсим.

Бах, будур ијнәм, ағым,
Јарашыглы ојмағым,
Сәнинлә тикиш тиким,
Ағрымасын бармағым.

Бу мәним сапларымдыр,
Нә рәнк десән варымдыр,
Чохлу тикиш тикмишәм,
Кәләфләрим јарымдыр.

Мән башладым тикишә,
Ијнәм киришди ишә,
Јашыл ипәк саплардан
Јаранды атлаз мешә.

Сонра тикдим гызыл шар,
Дөврәсиндә шүалар.
Бу күнәшдир, көјләрдә
Нә думан, нә булуд вар.

Тикмәни арам-арам
Бәзәрәм, нахышларам,
8 Март бајрамында,
Анама бағышларам.

ГАРДАШЫМЫН КӨЈНӘЈИ

Анам деди: — Үтү чәк
Намигин көјнәјинә.
Үтүләндә көјнәк,
Чох јарашыр әјинә.

Гардашым чох севинди,
Бахараг көјнәјинә.
Кејиниб, кедир инди
О, фото дәрнәјинә.

ЈЕТИШДИР ПАМБЫҒЫ

Ај күнәшим, исит мәни,
Исит бу чөлү, чәмәни.
А дүнјанын кур ишығы,
Тез ол јетишдир памбығы.

МӘКТӘБЛИЈӘМ

Мәним бош вахтым һаны —
Ичиндә јашыл тасын
Чимдирим ағ довшаны
Ширин-ширин јухласын.

Мәним бош вахтым һаны —
Ајыја лајлај дејәм?
Билирәм әлифбаны, —
Мән даһа мәктәблијәм.

Китабым вар тәптәзә,
Истәјирсиз көстәрим?
Гојмарам һеч ким әзә,
Сәни, үчмил дәфтәрим.

Бах, перомун көзүнү,
Тутуландә силирәм.
Мән, инди сүлһ сөзүнү
Даһа јаза билирәм.

Мәктәбә һазырлашым,
Дәрсимин вахты чатды,
Сөзә гарышды башым.
Кукламы ким ојатды?

Одур, үстүнү ачыб,
Бирдән-бирә ағлады.
Довшан јаныма гачыб,
Бојнуму гучағлады.

Гәшәнк кукулам Гәрәнфил
Силәндә көз јашыны,
Көрдүм галазгулаг фил
Јырғалады башыны.
Дедим, ојунчағларым,
Севимли ушағларым,
Биз һара, күсмәк һара.
Мән һеч сизи атарам?:
Һазырлашын наһара,
Мән дә кәлиб чатарам.

МӘНӘ ДЕ

Ај нәнә, ахшамдан дејирсән ки, јат!
Сән мәнә де, кет дәнизә тилов ағ.
Ја, кет алча дәр бағдан.
Хошум кәлмир јатмағдан...

КИТАБ ДОЛАБЫ

Бизим ездә бир китаб долабы вар,
Миндән артыг атамьн китабы вар.
О китаблар дүзүлүбләр јан-јана,
Һәр суалын китабда чавабы вар.

Китаб вар ки, галдырмаг олур чәтин,
Күчү чатмаз гардашым Дәјанәтин.
Анам деди чохлу китаб оху сән,
Гој чох олсун китаба мәнәббәтин.

КЕШИКЧИЛӘР

Балачан, гызылкүлә,
Бәнөвшәјә батасан.
Јаваш-јаваш мүркүлә,
Ширин-ширин јатасан.

Тәпәләрин, дикләрин,
Үстүндән кәл, дүш даһа.
Говушур кирпикләрин,
Кәзмәк галсын сабаһа.

Булудлар галын-галын,
Јатыр көјүн үзүндә.
Долашмасын хәјалын,
Јенә чөлүн дүзүндә.

Үстүндән һачадағын,
Мүркүләјиб, ахды су.
Әзиз бала, јатмағын
Бил ки, јохдур горхусу.

Ај үстүнә нур чиләр,
Сән јухула дојунча.
Горујур кешикчиләр,
Бизи сәрһәд бојунча.

МӘКТУБ

Елә билмә ки, сәни,
Унутмушам, гардашым.
Бил ки, сиздән кәләни
Дәрсә гарышыб башым.
Чохлу охујурам мән,
Ајрылмырам китабдан.
Шад хәбәр верим: — Дүнән
«Беш» алмышам һесабдан.
Чалышыб бүтүн или,
Ә'лачы олам кәрәк.
Сән вердијин шитили,
Әкдим һәјәтдә тәк-тәк.
Сиркә кетдим бу һәфтә,
Фил дурду бир тәрәфдә.
Ит гачды аты гапсын,
Ат галды һара чапсын.

Бир дә көрдүм ири шир,
Орталыгда кәзишир.

Халамоғлуна сөзүм
Сығмады бир мәктуба.
Кедим јанына өзүм,
Бурдан-бурадыр Губа

БАЛАЧА ҺӘКИМ

Һәкимдир, һәр күн кедир
Хәстәханаја анам.
Диванын үстүндәдир
Мәним дә хәстәханам.

Сағ голума бағладым,
Тез ајпара нишаны,
Јавашча гучагладым
Аты, фили, довшаны —
Гојдум диванын үстә,
Узанды чохлу хәстә.
Кечи, дәмә, газ, тојуг...
Чохуна дәјиб сојуг.
Гыздырма тутуб газы.
Бәрк ағрыјыр боғазы,
Мәним истәкли газым,
Кәл сәнә дәрман јазым.
Боғазында вар јара
Ал, еләрсән гаргара.

Бәс итин кефи јохдур,
Јемәјир, күја тохдур.
Нә ојнајыр, нә һүрүр,
Сәһәрәчән өскүрүр.
Онун көнлүнү алдым,
Белинә банка салдым;
Дәрман ичиртдим, боз ит
О саат олду сакит.

Бу куклам Күлдәстәдир,
Ики күндүр хәстәдир,
Голунда компрес вар,
Әл вурмарам ағрыдар.
Кечи овуб көзүнү,
Деди ки, мәстан пишик,
Чырмаглајыб үзүнү,
Јарасына јод сүртдүм.
Јатды, үстүнү өртдүм.

Диванда аз јер варды,
Филин јери лап дарды,
Дәмә чәкилди бир аз,
Фили јуху апарды.
Һамы јухлады бир-бир
Лап кәсилди сәс-сәмир.

Тәкчә дарыхдым јаман,
Сајдым дүз она гәдәр.
Вердијим дава-дәрман
Көрдүм, кетмәјиб һәдәр.

Ф. Көчәрли елдуна
Азәрбајҗан Республика
УЩАГ КИТАБХАНАСЫ

ИЗВ. №

62203

Намы көзүнү ачды,
Бирбаш јаныма гачды.
Тәртәмиз сағалдылар,
Севиниб әл чалдылар.

ШӘН ЧЫРЧЫРАМА

Чырчырама деди: — Шән-шән охудум,
Күлләрә нәғмәдән чәләнк тохудум.
Кәнарда дајаныб һәр гулаг асан,
Деди, һөрмәт газанмаг дејил асан.
Сәнин охумағын хош кәлмир күлә,
Чырчырама чата билмәз бүлбүлә.
— Нејләјим?.. Бу ишә салмышам мејл,
Мәнә бүлбүл олмаг һеч вачиб дејил.

ХАРРАТ

Бах, бу оғлан Јашардыр,
Әлиндәки мишардыр.
Мишары јахшы таны.
Одур кәсән тахтаны.
Әлинә алыб мишар.
Тахтаны кәсди Јашар.
Сонра чағырды: — Рәндә,
Кәл көмәк елә сән дә.
Бу иши вураг баша.

Чәкди ону тахтаја
Гыврылараг талаша
Јығылды таја-таја.
О чалышды о ки вар,
Тахталар олду һамар.
Деди бачысы Севил
— Сән харратсан елә бил.
Һәм гочагсан, һәм зирәк.
Дүзәлт бир јахшы нәнни
Ичиндә јелләндирәк
Бачымыз Јасәмәни.

МЕТРО

Ај ана, миндир мәни
Сәһрли пилләкана.
Бу күн севиндир мәни,
Ахы бајрамдыр, ана?!

Бизим күчәмизә дүз
Кәтирибләр метрону.
Күн чыхыб кечә-күндүз
Ишыгландырар ону.

Чилчыраглар нур сачар,
Кәзиб, бахарыг она.
«Симсим» гапыны ачар.
Биз минәрик вагона.

Ај ана, миндир мәни
Сәһрли пилләкана...

ИНШААТЧЫ ӘЛЛӘРИ

Бир мәнәллә вар иди,
Күчәләри дар иди.
Палчыг оларды јаз, гыш,
Евләри јасты-јасты.
Бир күн јағды бәрк јағыш,
Һәјәтләри су басды.

Әсди баһар јелләри,
Иншаатчы әлләри
Ора көмәјә кәлди,
Ишләр бир-бир дүзәлди.
Сөкүлдү һәјәт-бача,
Евләр тикилди уча.
Һәрәси бир имарәт,
Асфалтланды јол, һәјәт.
Гочаг иншаатчылар,
Ишләдиләр о ки вар,
Каһ машынла, каһ әллә,
Көзәлләшди мәнәллә.

ДЕЈӘ БИЛМӘДИ

Ајы баласы кетди,
Сәһәр мејвә бағына.

Узагдан һүчум етди,
О, армуд будағына.

Һансы дәјди көзүнә,
Ону будагда једи.
Севиниб, өз-өзүнә
«Әчәб дадлыдыр». ---деди.

О једи бирдән-бирә,
Јемәди јаваш-јаваш.
Ағзындан ахды ширә,
Гулагларына бирбаш.

Кечә гојмады јатсын,
Әзијјәт верди ширә.
Гулаг аз галды батсын,—
Ана дүшдү һәширә.

О, анасына ачыб,
Һеч нә дејә билмәди.
Сабаһы баға гачыб,
Армуд јејә билмәди.

КУЛХАНӘ ПАРКЫ

Сәфәр ше'рләриндән

Истамбул—саһилдә шәһәр,
Ојанырды сәһәр-сәһәр.

Декабр ајынын сону,
Ағачлар сојунуб дону.
Јухулајырды һәлә чоку,
Көрүрдүләр јашыл јуху.
Күлханә парклары бомбоз,
Нә ағачда варды бир гоз,
Нә бир бадам, нә биә пүстә.
Ән уча бир будаг үстә
Отурмушду бозча бир гуш.
Ганадына шәбнәм дүшмүш.
Бирдән һәр јан шәфәтләнди.
Санки көјдән нур әләнди.
Парк елә бил кәлди чана,
Ишыг дүшдү хијабана.
Елә бил ки, өтдү јолу,
Хәјалында гајғы долу.
Үрәјиндә бир мәнәббәт,
Түрк шаири Назим Ыикмәт.

БАЛАЧА СӘЛИМ

Сәфәр шә'рләриндән

Күчәләрдә јағыр јағыш,
Дурдун ала-торанда сән.
Ев үзү көрмәдин бу гыш
Нә туфан, нә боранда сән.

Нури Османијјә јамјаш,
Нечә кечәсән бу јолу?!
Чәрчидә парлајыр гаш-даш,
Чөлдәсә бәрк јағыр долу.

Сатычылар галыб дарда
Бахыр саға, бахыр сола.
Исланмышдыр диварларда
«Ичин, ичин кока-кола».

Јағышлар сел олуб ахды
Ај Сәлим, кәнара чәкил!
Күчәдәсән мәктәб вахты,
Әлиндә бир јығын шәкил.

Ширин ушаглыг илләри
Гисмәтин олмады сәнин.
Вер алым о шәкилләри
Кет евә, јашдыр бәдәнин.

АЈНУР

Бу ағ инәјә бахын...
Долашыб чөлү, дүзү.
Кәлир Ајнура јахын,
Она дикилиб көзү.

Сағычы Ајнур бу ил,
Јенә дә ону сағыр.

Долчасына елә бил,
Аҕ рәнкдә јағыш јағыр.

Көзүндән нур сачылыр,
«Космос» дур онун ады.
Ону көрчәк ачылыр,
Ајнурун гол-ганады.

ЧАЛЫШГАН ҺӨРҮМЧӘК

Чох чалышды бир һөрүмчәк,
Һөрдү бир зәрли јелләнчәк.
Бу будагдан о будаға,
Башлады јырғаланмаға.
Көз кәздирди ора, бура,
Милчәкләри салды тора.
О дөздү чох әзијјәтә,
Фајда верди тәбиәтә.

КИЛАВАР, КӘЛ

Ај дәниз, бу нә сәсдир?
Далғалар, даһа бәсдир,
Каһ галхыб, каһ ендениз,
Чошуб-көпүкләндиниз.
Аһ, бир килавар кәлә,
Чохдандыр дүшмүр әлә.

Мән бағда сәһәрчағы,
Силкәләдим будағы —
Вар күчүмлә бағырдым
Килавары чағырдым:
«Мән анамын илкијәм
Елә билмә түлкүјәм,
Нә дәлә, нә добшанам,
Сөзәбахан оғланам,
Хәзри, јат, килавар, кәл!
Хәзри, јат, килавар, кәл!»
Дәниз олсун дүпбәдүз
Ахшамачан суда үз...

КҮНӘШЛИ БАЛКОН

Күнәш, гырмызы донда,
Долаш бизим балконда.
Анчаг тонгал галама,
Үстүндә дибчәкләрин.
Шәбнәмини јалама,
Күлләрин, чичәкләрин.
Јајылсын евә әтир,
Кәл, бизә севинч кәтир.
Бизим балкона јаз, гыш,
Гој һөрдән јағсын јағыш.
Сүраһиләр јујулсун,
Хош бир әтир дујулсун.
Балкона чыхарыг биз.

Узагдан мави дәннз
Бахар бизим балкона,
Биз дэ бахарыг она.

КҮЛӘШИРДИК

Биз Илгарла күләширдик
Санки ширдик.
Бирдән чырылды көjnәјим
Вај, нејләјим?!
Мәним көзәл бир бачым вар,
Ады Сона.
Анчаг бирчә әлачым вар —
Дејим она.

«МОСКВА» СОВХОЗУНДА

Күн дүшдү Муровдаға,
Нур сачды чөлә, баға.
Тәбиәт күлдү үзә;
Сәрилди чөлә, дүзә,
Ағ, ипәк күллү пәрдә,
Күмүш дон кејди Бәрдә.

Тарлаја ән биринчи,
Кәлди балача бир гыз.
Дишләри инчә-инчә,

Көзләри улдуз-улдуз.
Мави ләчәк башында,
Күллү өнлүјү варды.
Оларды он јашында,
О гыз чох ишкүзарды,
Мәнсурә иди ады.
Хејли памбыг топлады.
Бир аз кечди тарлаја
Кәлди чохлу гыз, оғлан.
Долмушду таја-таја.
Бәјаз памбыгла һәр јан.

Әсди пајыз јелләри.
Мәнсурә һеј чалышды.
О хурмајы телләри,
Ағ памбыға гарышды.
Бәјаз үзүндә Милин,
Артыг күн олду јары.
Кетди Мәнсурәкилин,
Шакирд бригадалары.

МӘНИМ ГАРТАЛЫМ

Көј булудлардан соруш,
Мәним атам нәчидир.
О, тунч ганадлы бир гуш,
О бир тәјјарәчидир.

Елә бил учурам мән,
Атамын ганадында.
Көј јоллары көрәсән,
Нечә галыр јадында?..

О шығыјыр һәр јана,
Марса, күнәшә чатыр.
Баш вуруб асимана,
Көјүн үзүндә батыр.

Бир шимшәк кими чахыб,
Учур мәним гарталым.
Нәнәм ардынча бахыб,
Дејир: — Гадасын алым
Саламат кет, гајыт сән.
Мөһкәм олсун ирадән.

ИШЫГ СӨНӘНДӘ

Ишыг сөнәндә нечә
Мән јата билим кечә?
Әждаһа дүшүр јада...
Бир аз горхурам дүзү.
Мин кечәјә дүнјада,
Вермәрәм бир күндүзү.

ДОНДУРМАСАТАН

Бизи һәр күн салыр јада,
Күләр үзлү шән бир киши.
Дондурманы арабада,
Кәтирмәкдир онун иши.

Вар күчүјлә бағырыр о,
Ушаглары чағырыр о.

«Ај гајмаглы дондурма,
Кәл ал је, кендә дурма.
Верим һәрәнизә бир,
Шоколадлы плөмбир.
Ким сеvir ескимону,
Кәлиб апарсын ону.»

Бүтүн һәјәт адамы,
Дондурма јејир һамы.

ГАПЫЛАР

Көрәсән нијә елә
Чырылдајыр гапылар?
Бәлкә адамы белә
Саламлајыр гапылар?
Јох, о гапылар әлбәт,
Мәндән едир шикајәт.

Дејир: — Мәни тутуб пас,
Ач, өрт, мәнә гулаг ас:
— Чырр-чырр, чырр-чырр...
Гапылары јағладым,
Сәссиз ачыб, бағладым.

ВОЛГА ЧАЈЫНДА

Волга чајы ала көзүнү ачыр,
Күн дүшүр, көзүндән гығылчым сачыр.
Бир көзәлдир, әјиндә мави дону,
Хәфиф күләк әсир, јелләдир ону.
Синәсиндә бир ағ кәми дајаныб,
Нечә-нечә ири бәрәләр үзүр
Күнәш көјдә бир тонгал кими јаныб,
Јахасына гырмызы мәрчан дүзүр.
Саһил мешәсиндән јашыл будаглар,
Һеј узаныр суларына әл кими.
Сәһәр балыг тутур бурда ушаглар,
Дуруб көтүк үстә бир һејкәл кими,
Алакөзлү чајын сују дурулуб,
Синәсиндә стансија гурулуб.
Саһилини бүрүмүшдүр кур ишыг,
Волга верир бу елләрә јарашыг.

ЈАЛЛЫ

Уғурла вурду баша,
Елхан бу дәрс илини.

Кәндә кетди бирбаша,
Кечирсин тә'тилини.

Узагда галды шәһәр...
Әмисилә һәр сәһәр,
Кетди бичинә, ова,
Гуллуг етди бузова.

Бир ит дәјди көзүнә
Һәјәтиндә ферманын.
Нә дедисә, сөзүнә
Гулаг асды Елханын.

Алнында халы варды,
Көзү галды халында.
Оунла долашарды,
Шиш дағларын јалында.
Деди: —Јалда ојнадын,
Гој Јаллы олсун адын.

Бир әј севинчлә галды
Елхан әмисикилдә.
Ушаглар јола салды
Јаллыны бир зәнбилдә.

Бөјүдү Елханкилдә,
О шәһәрдә гышлады.
Елхан ону тә'тилдә,
Фермаја бағышлады.

КҮР ГЫРАҒЫНДА

Биз кәлдик Сабирабада,
Бир илк баһар дүшдү јада.
О гыш, охшајырды јаза,
Говушмушду Күр Араза.
Бу јердә боллу мәнсул вар,
Кәзиб, долашдыг һәр јаны.
Гочаг мәктәбли ушаглар,
Бечәриб бағы, бостаны.
Бәрәләрдә үзүб чајы.
Сејр еләдик биз о тајы.
Кәздик чичәкли Суррада.
Бағ-бағатлы Грузмада.
Биз кәләндә даһа гышды,
Памбыг чохдан јығылмышды.
Бүллур кими ахырды су.
Ишләдикчә су гурғусу.
Зәһмәт сеvir орда елләр,
Күнәш чыхыб, гызыл телләр
Дүшүб суја сәһәрчағы,
Нә көзәлдир Күр гырағы!..

ЈАЛАНЧЫ

(Халг ләтифәси әсасында)

Бир гоншу, бир гоншуја кәлди хаһишә,
Деди: — Аман, гоншу, дүшмүшәм ишә.

Улағымын нәсә батыб будуна,
Улағыны вер, апарым одуна.
— Бу гоншулар мәни кәтирди зара,
Улағымы көндәрмишәм базара.
Бирдән төвләдә бәрк бағырды улаг,
Сәсиндән аз гала тутулсун гулаг.
Гоншу деди: — Нијә данышдын јалан?..
Анд олсун улагды о һарај салан.
— Гәним олсун сәнә көрүм о андын,
Сән мәнә јох, улағыма инандын?!

ӨЈРӘНДИМ ӘЛИФБАНЫ

Биз битирмишик дүнән,
Мәктәбдә әлифбаны.
Инди өјрәдирәм мән.
Өз бачым Мәһрибаны.
Сиз бизә галын-галын,
Јени китаблар алын.

ТҮТӘК

(Халг ләтифәси әсасында)

Бир кәндли деди ки, кедир шәһәрә,
Она бир-бир сифариш верди һәрә.
Бири деди: — Парча ал мәнә бездән,

О бири, бир папаг ал деди хэздэн.
Бири деди: — Губа мејданында дүш,
Мэнэ бир тогга ал, һәр јаны күмүш.
Бири ағ өрпэк истәди, бири шал,
Бир ушаг пул вериб деди: — Түтэк ал.
Алыб ондан он гәпији күләрэк
Кәндли деди: — Бала, сән чалдын түтә

ТҮЛКҮ ВӘ ТОЈУГ

Торба атыб чијнинә,
Түлкү јанашды һинә.
Тојуг дәјди көзүнә,
О деди өз-өзүнә:
— Ағ тојуғу мән нечә
Оғурлајым бу кечә?
Пычылдады тојуға:
— Ишығысан көзүмүн.
Үшүјүрсән, сојуға
Јохдур сәнин дөзүмүн.
Чајда минәк бәрәјә,
Кедәк бизим дәрәјә.
Һәмишәлик биздә гал,
Галајым сәнә тонгал.
Дән алмышам бир торба.
Биширим сәнә шорба,
Тавакабаб, говурма,

Кәл кедәк, бурда дурма.
Бу күн-сабаһ кәлир јаз,
Евдә отурмаг олмаз!
Нә кирмисән бу һинә?—
Әријиб дағда бузлар.
Тојуг истәди динә,
Гаггылдашды хорузлар.
Түлкү тојуға һәлә,
Истәди чох сөз десин.
Ону кечириб әлә,
Јахшы гызардыб јесин.
Бу һијләни анлады,
Хорузлар бәрк банлады.
Һинә салды вәлвәлә,
Тојуг дүшмәсин әлә.
Түлкү сүрүшүб дағы,
Гачды үзүшағы.
Деди ки, ејби јохдур,
Һәлә күн чох, ај чохдур...

ҺӘМИШӘ БЕЛӘ

Јазы гаршылајыб һамы,
Севинчиндән ганадланыр.
Дејирләр илк јаз ахшамы,
«Һәмишә белә» адланыр.
Јаз ахшамы ојнаса ким,
О ојнајар бүтүн или.

Мән исә бир шәкил чәким,
Чәким Билкәндә саһили.
Мән һәм тиким, һәм тохујум.
Һеј қиришим нечә ишә.
Јох, әввәлчә дәрс охујум,
Ә'лачы олум һәмишә.

ОЈУН ОТАҒЫНДА

Ушагларын бағчада
Бир ојун отағы вар,
Дөшәмәдә, тахчада
Һәр чүр ојунчағы вар.

Бөјрү үстә узанан
Мәхмәр түклү ајыдыр.
Филдир о бөјүк һејван,
Дишләри ширмајыдыр.
Бир буна бах, ајы да
Узаныб чарпајыда.
Сәнубәр лајлај чалыр,
Ајы динчини алыр.

Һамыдан кичик Бикә
Чох сеvir тикиш тикә.
Ијнә алыб әлинә,
Дөшлүк тикир кәлинә.

Бах, нечә сүзүб кедир,
Бу «жигули» машыны,
Отуруб өндә Надир,
Кәздирир јолдашыны

Одур, балача Бәкир,
Тахталардан ев тикир.
О, сеvинә-сеvинә
Бајраг санчыр евинә
Сол тәрәфдә күнчдә вар,
Кубикләрин галағы,
Чох сеvirләр ушаглар
Бирликдә ојнамағы.

Тәрбијәчи Күлбаһар,
Деди: кәлин, ушаглар,
Халча үстә отураг
Көзәл Кремл гураг.

Ушаглары топлајыб,
Кубикләри тез сајыб
Пајлады һәрәсинә;
Чох чалышды оғлан, гыз,
Кремлин гүлләсинә
Вурдулар гызыл улдуз.

КИТАБ

Инсанлар чәкди зәһмәт
Күнү, күнә гатдылар;

Дүнјада көзэл не'мәт —
Китабы јаратдылар.
Не'мәти тәбиәтин,
Күн кими ишыг сачды
Һәјатда һәр сәнәтин,
Сиррини бизә ачды.
О, һәр заман чавандыр,
Јашы өтсә дә мини,
Бизә нечә замандыр,
Өјрәдир Низамини.
Чеврилиб чох дилләрә...
Санки сирдир һәр бири,
Јол тапыб көнүлләрә
О, севдирди Сабири.
Дуруб ики гәһрәман
Долабда гоша-гоша
Бахыр чүр'әтли Чыртдан,
Чәсарәтли Гавроша.
Китаб санки бир гушдур,
Мизин үстә гонмушдур.
Китаба салсан мејл,
Сәндән ајрылан дејил.

ӘДАЛАТ ВӘ ДӘЛӘ

Әдаләт саата бахды
Деди, чатыб наһар вахты
Чохдандыр көзләјир дәлә,

Мән исә евдәјәм һәлә.
О, дүз парка кетди бирбаш
Тез шам ағачына чатды,
Көвдәсинә јаваш-јаваш,
Гозу вуруб, таггылатды.
Сонра гозу ләпәләди,
Овучуна сәпәләди,
Дәлә шамдан дүшдү јемә,
Көзләјирмиш ону демә.
Гозу једи бир учундан, —
Өз достунун овучундан.

ОРҒАН

Сакитлик иди һәр јанда
Бир нәфәр чалды органда
О, учалтды сәадәтин,
Азадлығын нәғмәсини,
Ешитдирди тәбиәтин,
Инсанларын хош сәсини.
Чағлады чај кими орган,
Ҷошду сулар, етди фәған.
Сајрышды көјдә улдузлар,
Әриди дағларда бузлар.
Дүшдү чаја ири-ири,
Һеј ахды, кетди сүр'әтлә.
Бетһовени, Үзејири,
Сәсләндирди мәһәббәтлә.

Дүнјада көзэл не'мэт —
Китабы јаратдылар.
Не'мәти тәбиәтин,
Күн кими ишыг сачды
Һәјатда һәр сәнәтин,
Сиррини бизә ачды.
О, һәр заман чавандыр,
Јашы өтсә дә мини,
Бизә нечә замандыр,
Өјрәдир Низамини.
Чеврилиб чох дилләрә...
Санки сирдир һәр бири,
Јол тапыб көнүлләрә
О, севдирди Сабири.
Дуруб ики гәһрәман
Долабда гоша-гоша
Бахыр чүр'әтли Чыртдан,
Чәсарәтли Гавроша.
Китаб санки бир гушдур,
Мизин үстә гонмушдур.
Китаба салсан мејл,
Сәндән ајрылан дејил.

ӘДАЛАТ ВӘ ДӘЛӘ

Әдаләт саата бахды
Деди, чатыб наһар вахты
Чохдандыр көзләјир дәлә,

Мән исә евдәјәм һәлә.
О, дүз парка кетди бирбаш
Тез шам ағачына чатды,
Көвдәсинә јаваш-јаваш,
Гозу вуруб, таггылдатды.
Сонра гозу ләпәләди,
Овучуна сәпәләди,
Дәлә шамдан дүшдү јемә,
Көзләјирмиш ону демә.
Гозу једи бир учундан, —
Өз достунун овучундан.

ОРГАН

Сакитлик иди һәр јанда
Бир нәфәр чалды органда
О, учалтды сәадәтин,
Азадлығын нәғмәсини,
Ешитдирди тәбиәтин,
Инсанларын хош сәсини.
Чағлады чај кими орган,
Чошду сулар, етди фәған.
Сајрышды көјдә улдузлар,
Әриди дағларда бузлар.
Дүшдү чаја ири-ири,
Һеј ахды, кетди сүр'әтлә.
Бетһовени, Үзејири,
Сәсләндирди мәнәббәтлә.

ЈУВА САЛЫР

Гарангуш јува салыр
Алтында бизим дамын.
«Чик-чик» маһнысы чалыр,
Хошу кәлир адамын.

Димдијиндә евинә
Ләләк, саман дашыјыр.
О, севинә-севинә
Бу дүнјада јашајыр.

ЈАХШЫ АДАМ

Бир јахшы адамдыр һәким,
Һәкимдән горхмасын һеч ким.
Хәстәлији гојмур јахын,
Сиз онун сөзүнә бахын.

КӨСТӘР

Өз бөјүк гардашына
Деди балача Нәби:
— Доланарам башына,
Көстәр мәнә мәктәби.

Атам бир тогга алыб,
Сабаһ ону тахарам,

Мән лап һәјәтдә галыб,
Пәнчәрәдән бахарам.

ГОРХАГ БЕЧӘ

Јағыш күчәдә кәсди,
Һәр јер олду кәлмәчә.
Тез кәзмәјә тәләсди,
Хынајы хоруз-бечә.

Галдырыб кәкилини
Кәзә-кәзә күчәдә,
Бирдән өз шәкилини,
Көрдү о, кәлмәчәдә.

«Бу нә чиркин сир-сифәт,
Нә пис чыхыб шәкилим,
Јох, бу—түлкүдүр әлбәт,
Кәрәк тезчә әкилим.»

КҮЛДҮ ГАРЫЈА

Бир гары сакит-сакит,
Кечәндә гоз бағындан
Һарданса бир гара ит,
Јапышды балағындан.

Довшан  т нд  бағы,
Б ркд н к лд  гарыја.
О вахтдан  ст додағы,
Б л нд  т н јарыја.

ПОЕМАЛАР

ИСА МУСА ГАРДАШЛАР

К ндд  гоча н н нин,
Гызыл ин ји варды.
Лал нин, јас м нин,
Ичинд  јашајарды.

Инсан кими к з н ,
О дик рди н н ј .
Н н   р к с з н ,
С јл ј рди ин ј .

Бир к н н н  галды т к...
Гаранлыг кеч  олду,
Ж лм ди гызыл ин к,
Ж р с н неч  олду?

Иса в  Муса адлы,
Ики гардаш вар иди.

О елләр јел ганадлы,
Гардашлара дар иди.

Нәнәнин һај сәсини,
Күләкләр јаја-јаја,
Јетирди наләсини
Гочаг Иса, Мусаја.

Көјләр төкүрдү јағыш,
Сел кими кечәјары.
Гардашлар гарыш-гарыш,
Кәзирдиләр дағлары.

Чағырыб, һарај салыр,
Муса һәр дағ башындан.
Инәји хәбәр алыр,
Өз Иса гардашындан:
— Иса, тапдын?
— Муса, јох!
Дејә верирди чаваб,
Гардашына узагдан.
Онларда галмады таб,
Инәји ахтармагдан.
Әл-ајагдан дүшдүләр...
Јох, тапылмады инәк.
Јамачда көрүшдүләр
Муса деди: — Кәл дөнәк,
Даһа кәздик һәр јаны.

Галмады бир ашырым,
Јәгин вуруб һејваны
Дағ башында илдырым.
Иса деди: — О ја да
Дүшүб думана, чәнә,
Инәксиз бу дүнјада,
Нечә доланар нәнә?
Бомбош дөнмәкдәнсә каш,
Биз, бир чүт гуш олајдыг.
Уча палыда бирбаш,
Учуб, гонмуш олајдыг.
Иса, Муса гушлары,
Гојуларды адымыз.
Димдијимиз сапсары,
Гапгара ганадымыз.
Буп-буп, буп-буп,
Буп-буп, буп-буп...
— Муса, тапдын?
— Иса, јох.
Иса галхды ајаға,
О саат олду разы
Кечәгушу олмаға,
Јох иди е'тиразы.
Деди: — Гушлар һәр јана,
Уча көјләрдән бахыр.
Биз учсаг асимана,
Ону тапарыг ахыр.
Бирдән ағарды дағ-даш,
Нура бојанды һәр јан.

Дајаныб Муса гардаш,
Исаја деди бу ан:
— Сән чыгырыб, о тајдан,
Ону хәбәр ал Ајдан.
Ај, үзүндә көјләрин,
Сејр едир чөлү, дүзү,
Өнүндә бәхтәвәрин,
Дајаныбдыр јер үзү.
Онундур бу кайнат.
О билир ки, бу саат,
Һардадыр гызыл инәк.
Гој десин бизә көрәк
Көјдә күлүмсәди Ај.
Нур сачды көз-гашындан.
Булуддан ағ кәләғәј,
Сүрүшдүкчә башындан.
Парлады мави дону,
Ушаглар көрдү ону.
Нур сачды даға, даша,
Деди гоша гардаша:
— Нијә чәкиб хәчаләт
Дајанмысыз чәмәндә?
Өнүмдәдир тәбиәт,
Һәр јерин сирри мәндә.
Кәлин, сизә гурбандыр,
Ајын исти гучағы.
Мән көрүрәм һачандыр,
Һәр күнчү, һәр бучағы.
Вурмамышдыр илдырым,

Инәји ахшамчағы.
Дүшмәмишдир сылдырым
Гајалардан ашағы.
Ону көрүрәм, нечә
Отлајыр о, талада.
Балалајыб бу кечә.
Јанында вар бала да,
Гызыл кими сапсары.
Сиз тез талаја чумун,
Санки тутдум онлары,
Ичиндә мән овчумун.
Ај өз инчә нуруну,
Сәпирди саға, сола.
Гардашлар көрүб ону,
Севинчлә дүшдү јола.
Көрдүләр пәләнклә шир,
Мешә боју кәзишир,
Инәји пуса-пуса.
Һеј кетди Иса, Муса,
Јаваш-јаваш кәләрәк,
Чатанда бир талаја
Көрдүләр гызыл инәк,
Сүд верәндә балаја.
Јанашды суса-суса,
Инәјә Иса, Муса.
Бири атыб, кәндири,
Тез инәји бағлады.
Әјиләрәк о бири,

Бузову гучаглады.
Дүшдүләр жола јенә,
Дедиләр: — Динлә, нәнә!..
Охујаг бу нәғмәни,
Биз севиндирәк сәни.
Бах, ағарды дан јери,
Гајыдырыг биз кери.
Фикир етмә һеч нәји,
Нәнә, тапдыг инәји.
Мешәдә зәр ганадлы,
Бир кечәгушу варды,
О, һәр кечә фәрјадлы
Бир нәғмә охујарды.
— Иса, тапдын?
— Муса, јох.
Буп-буп, буп-буп,
Буп-буп, буп-буп...
Гардашларын узагдан
Ешидиб шән сәсини.
Кечәгушу о чағдан,
Дәјишди нәғмәсини.
Хәбәр верәндә, нечә
Тапылды гызыл инәк,
Әтир сачды о кечә
Нечә көзәл күл, чичәк.
Кечәгушу шад олду,
Кәдәр она јад олду.
О, күлләрдән шеһ алыб,
Боғазыны јашлады.

О вахтдан ганад чалыб,
Шән нәғмәјә башлады.
— Буп-буп, буп-буп, буп-буп
Буп-буп, буп-буп, буп-буп...
Ја дағ дөшүндә, јалда,
Ја елдә, ја маһалда
Иса, Мусалар вардыр.
Гочагдыр, ишкүзардыр,
Һәр кәнддә, һәр обада
Раст кәләрсиз бу ада.
Һејванлар дүшсә дара,
Јем олар чанавара.
Итсә ја инәк, ја ат,
Тәдбир көрүб, о саат
Иса, Муса гардашлар,
Дурмадан ишә башлар.
Һејваны сәсләјәрләр,
Чан кими бәсләјәрләр,
Совхоздакы фермада,
Вермәзләр ону бада.

МЕШӘ ҺӘКИМИ

Јамјашыл бир мешәдир...
Одур, вәләс, говаг, шам.
Пычылдашмаг пешәдир
Онларда сәһәр, ахшам.

Салыб мешәјә һарај.
Ахыр күмүш рәнкли чај.

Көрүн, нә чох ағач вар
Саһилиндә о чајын.

Кәрмәшов, ардыч, чинар,
Сөјүд вә ағчагајын.
Чинардан бир аз саға
Атлаз јарпаглы тутдур,
Узагдан бах бир даға,
Елә бил көј булуддур.
Бир тәрәфдә диз чөкүб
Сөјүд чајдан ичир су.
Һөрүкләрини төкүб
Чимир, гачыр јухусу.
Ачыб албалы чичәк,
Будағында һөрүмчәк
Бир зәрли тор тохујур...
Гушлар һәрдән охујур.
Чәһ-чәһ сәси онларын
Бир-биринә гарышыр.
Јел әсир нарын-нарын,
Күл дә күлә сарышыр.
Бурда һәр јан күл-чичәк,
Гәрәнфил әтир сачыр.
Ганадыны кәпәнәк,
Нә көзәл бүкүр, ачыр!
Чај тәрәфдән әсир мөһ,
Мешә сәрин, буз кими...
Чичәкләрин үстә шөһ
Парлајыр улдуз кими.

Гызыл пул сәпәләјир
Күнәш мешәјә, даға.
Тулланыб ләпәләдир
Көлмәчәни гурбаға.
Нәмли јарпагла долу
Бурда чухур, чала вар;
Енсиз бир мешә јолу,
Күл-чичәкли тала вар.
Пәһләван кими дуруб
Талада гоча палыд.
Бирләшиб чардаг гуруб
Онунла гоз, шабалыд.
Дибиндән чыхыр булаг
Лап гајнаја-гајнаја,
О төкүлүр ахараг,
Көпүкләнән кур чаја.
Палыдын бир будағы
Солуб, орда јох гоза.
Гопуб бир-бир јарпағы
Буланыб јолда тоза.
Гоча палыд салыб сәс...
О, кими сәсләјир бәс
Башыны әјә-әјә
Будағына көмәјә?
Голларыны саллајыр,
О, кими сығаллајыр,
Дејир она сөзүнү?
— Кетмә, кетмә, а булаг!
Сөзләримә ас гулаг,

Мэндэн гачырсан, аһа,
Булаг дежилми адын?!
Көһнә достуну даһа
Јохса ки, танымадын?!
Гышда сәнә һәр кечә
Сөјләрдим чохлу нағыл.
Зәһмәтим кетди һечә,
Мэндә ки, јохмуш ағыл!
Горхудан әсир дизим,
Бир будағым чүрүјүр,
Үрәјими, әзизим,
Гара-горху бүрүјүр.
Дур, мәним дадыма јет,
Будағыма көмәк ет.
Булаг деди: —Кечәми
Күндүзүмә гатырам.
Кечиб кен дәрәләрдән
Иш јеримә чатырам,
Сәһәрләр сәнә тездән
Су верирәм дојунча.
Һеч әсиркәмәрәм мән
Буну өмрүм бојунча.
Көзәл тәбиәтин вар,
Анчаг мәнә демә: дур!
Сәнә чох һөрмәтим вар,
Әлимдән кәлән будур.

Бир бах, тарлаја сары
Узаныр мәним голум,

Гачым, күн олду јары —
Хејли узагдыр јолум.

Күнорта чатым ора,
Тарлада ишдән сонра
Колхозчулар сусујар,
Су ичәр, әл-үз јујар.
Дикәр голум ахыр тәк,
Саһилләри күл, чичәк
Олан бир чаја чатыр,
Сујуну она гатыр.

Кәмәр кими бурулуб
Ахыб баш вурур чаја.
Стансија гурулуб
Чајда, бир бах о таја.
Һечә дејирсән дајан?!
Ахырам чајла мән дә,
Бизик ишыг пајлајан
Бүтүн шәһәрә, кәндә.
Булаг тез ахды кетди,
Палыд кәсди сәсини.
Будагдан ешитди
Бајгушун нәғмәсини;
Гууууу, гууууу...
Солғун будағында тәк
Көрән кими бајгушу
Истәди ондан көмәк.
Билмәди јохдур һушу.

Көзләри финчан кими,
Ичи долу ган кими.
Бомбоздур онун дону,
Үз-көзү чопур-чопур,
Гушлар көрөндә ону
Лап үрәкләри гопур.
Бахын, овугда салыб
Өзүнә исти јува,
Күндүзләр орда галыб
Кечәләр чыхыр ова.
Гушларла тутмур сөзү,
Ишыгда көрмүр көзү.
Димдијинә бахын сиз,
Лап гармагдыр елә бил.
Учур көјләрдә сәссиз,
Боз ганадлары чил-чил.
Палыд деди: — А бајгуш.
А јелпич ганадлы гуш,
Нијә кәлмәди сәсин?
Көзүнү јумдун нијә?
Демәк кәлмир һәвәсин,
Мәнә чаваб вермәјә?!

Учурсан кечәјары,
Бахмырсан сол-сағына
Јухудајкән гушлары
Алырсан чајнағына.
Јатанда сәнин анан,
Мәнсә ојаг галырам,

Мәнәм һалына јанан, —
Сәнә лајла чалырам.
Бир будағым чүрүјүр,
Горхудан әсир дизим.
Гара-горху бүрүјүр
Үрәјими, әзизим!
Јарпагларымы сәнә
Етмишдим дөшәк, балыш.
Күчүн чатдыгча мәнә
Көмәк етмәјә чалыш!
Палыда гулаг асды,
Бајгушу јуху басды.
Көзүнү ачыр, јумур,
Палыд ондан нә умур?!
Елә ки, овдан кәлир
О јухлајыб динчәлир.
Һача будаға гонуб
Тез јувасына чумду.
Тәрпәнмир куја донуб,
Дәрһал көзүнү јумду.
Билир бүтүн ағачлар
Бајгушун фајдасы вар:
Гырыр сичовуллеры,
Јенә бу кечәјары,
Кизләдиб нәфәсини,
Дуруб чәкди гаровул.
О, даш кими өзүнү
Ағачдан јерә атды,
Сичовулун көзүнү,

Чајнағилә ганатды,
Бирнәфәсә о кечә
Дидиб-төкдү әтини,
Палыд онун көр нечә
Итирди зәһмәтини...
Чыш-чыш-чыш...
Чыш-чыш-чыш...
Кәзиб дүзәни, дағы,
Палыда сәһәрчағы
Һәзин јел әсә-әсә
Пычылдајырды нәсә.
Дејирди: —Еј һәјатым,
Мән ганадлы бир гушам,
Гој будағында јатым,
Бу күн бәрк јорулмушам.
Алт будагда јер салды,
Күләк динчини алды.
Галхды лап үст будаға,
Башлады данышмаға.
Деди: —Алдым динчими,
Палыд, кәл мәни динлә.
Һәлә күнәш доғмамыш,
Хышылдајанда гамыш,
Мән идим көлү ашан,
Гамышлыгда долашан.
Сонра бәрк әсә-әсә, —
Чох тәләсә-тәләсә
Учуб чатдым саһилә,
Орада кәлдим дилә:

Вуу-уу-вуууууу...
Дәниздә јола салдым
Јелкәнли кәмиләри.
Чөлә доғру баш алдым,
Долашдым зәмиләри.
Сонра учдум јухары
Галхдым дүз даға сары,
Бир јығын булудлары
Кәтирдим баға сары.
Гураглыг чәкмиш бағды,
Боллуча јағыш јағды,
Дәјди әрик, шафталы,
Алча, армуд, кавалы.
Бағ сөјләди: —Мејвә дәр,
Мәнсә кәздим бир гәдәр,
Бағда бүтүн ләкләри,
Тозладым чичәкләри.
Күләкдир мәним адым,
Күл тозуну пајладым,
Күлләр ал-әлван олду,
Әтри аләмә долду.
Палыд деди: —А күләк,
Де, инди биз нејләјәк?
Үрәјимдә дағым вар,
Гурујан будағым вар,
Нејләјим о солмасын?
Һалым јаман олмасын?
Де көрүм хәбәрин вар?
Һәлә бир нечә күнә

Әзиз достум инсанлар
Бура кәләчәк јенә.
Мәндән дүзәлдир онлар,
Зәриф нахышлы габлар,
Јарашыглы долаблар.
Бәс бу һалда мән нечә,
Үзләринә бахарам?
Раһат олмурам кечә,
Күндүз тапмырам арам
Тыш-тыш-тыш...
(Күләк сәс салыр)
Тыг-тыг-тыг-тыг...
А күләк, бир аз дајан,
Нә сәсдир, хејир ола?
Нәдир о таггылдајан?
Чыхыб бахсана јола!
Күләк дуруб тәнкәнәфәс
Деди: — Јахындадыр сәс,
Чағырды: — Кимдир кәлән?
Гонуб, палыда салам
Верди тез ағачдәлән.
Палыд деди: — А балам,
Сән һара, бура һара?
Вај, мәни басыр гара...
Ағачдәлән узагда
Палыды ешидирмиш.
Тез гурујан будагда
Башланды гызғын бир иш:
Тыг! тыг...вурду о саат

Будаға димдијини,
Будағы хејли дәлди.
Нә чохмуш онун күчү,
Бир-бир дартыб чыхартды,
Гојмады бирчә чүчү.
Будаг көјәрди, артды.
Палыд деди: — Ај сағ ол,
Кетмә, мәнә гонаг ол,
Һеч унутмарам сәни, —
Кәлдин дирилтдин мәни.
Тез бир јарпаг гопартды
Она сары узатды.
Деди: — Дајан сөзүм вар,
Сәнә һәдијјәмә бах.
Бу јарпағы јадикар
Ал, апар дөшүнә тах.
Башында вар ләчәјин
Гырмызы рәнкли читдән.
Сачында да чичәјин,
Димдијин гранитдән
Мөһкәмдим, ағачдәлән,
Әчәб јаранмысан сән!
Бәдәнин рәнкбәрәнкдир,
Түкләрин нә гәшәнкдир,
Нә көзәлдир ганадын,
Гуш вармы сәнин кими?
Бу күндән сәнин адын
Галды «Мешә һәкими».
Севимли гуш, ач ганад,

Кет, гору ағачлары.
 Һәрдән мәни едиб јад
 Уч, кәл талаја сары.
 О вахтдан илләр кечиб.
 Ағачдәләнин билин,
 Һәр фәсилиндә илин
 Мешәдән, гоз бағындан,
 Һәр јандан кәлир сәси.
 Палыд јарпағындан
 Јашыл олур синәси.
 Сәһәрләр «Тыг-тыг» салыр
 Дејир: —Ојан, а мешә!
 О, гәјғысына галыр
 Ағачларын һәмишә.

КИТАБЫН ИЧИНДӘКИЛӘР

Ше'рләр

Гырмызы мүчрү	3
Гајыт кери	4
Ағанна	4
Мәним јолдашым	5
Бармаглар	6
Һәм иш јерим	7
Гонаг кәлини	7
Өјрәндим	8
Питраг вә довшан	8
Зәһмәтлә јаша	9
Јолдашым вар	9
Һәдијјә	10
Гардашымын көјнәји	11
Јетишдир памбығы	12
Мәктәблијәм	12
Мәнә де	13
Китаб долабы	14
Кешикчиләр	14
Мәктуб	15
Балача һәким	16
Шән чырчырама	18
Харрат	18
Метро	19
Иншаатчы әлләри	20
Дејә билмәди	20

Күлханә паркы	21
Балача Сәлим	22
Ајнур	23
Чалышган һөрүмчәк	24
• Килавар, кәл	24
Күнәшли балкон	25
Күләширдик	26
Москва совхозунда	26
Мәним гарталым	27
• Ишыг сөнәндә	28
Дондурмасатан	29
Гапылар	29
• Волга чајында	30
Јаллы	30
Күр гырағында	32
Јаланчы	32
Өјрәндим әлифбаны	33
Түтәк	33
Түлкү вә тојуг	34
Һәмишә белә	35
Ојун отағында	36
Китаб	37
Әдаләт вә дәлә	38
Орган	39
Јува салыр	40
Јахшы адам	40
Кәстәр	40
Горхаг бечә	41
Күлдү гарыја	41

Поемалар

Иса-Муса гардашлар	43
• Мешә һәкими	49

Рә'јчи: Мәстан Әлијев.

Редактору Мәммәд Намаз. Рәссамы Р. Атакишијева.
Бәдии редактору Ф. Мәммәдов. Техники редактору Х. Сә-
фәрова. Корректору Т. Мухтарова.

ИБ № 1797.

Јытылмаға верилмиш 27.06.86. Чапа имзаланмыш 12.11.86.
ФГ 19165. Кағыз форматы 70×90¹/₃₂. Мәтбәә кағызы № 2.
Әдәби гарнитур. Јүксәк чап үсулу. Шәрти ч/в 2,34. Рәнкли
шәрти ч/в 2,63. Учот нәшр. в. 2,0. Тиражы 7000. Сифа-
риш № 1238. Гијмәти 15 гәп.

Азәрбајчан ССР Дәвләт Нәшријјат, Полиграфија вә Ки-
таб Тичарәти Ишләри Комитәси
„Кәнчлик“ нәшријјаты, Баку, һүсү һачыјев күчәси, 4.
Издательство „Гянджлик“, Баку, ул. Гуси Гаджиева, 4.
3 №-ли Баку Китаб мәтбәәси, Баку, Ә. Тағызадә күчәси, 4.
Бакинская книжная типография № 3, Баку, ул. А. Та-
гызадә, 4.

Кичик јашлы мәктәблиләр үчүн

Ханымана Сабир кызы

Алибейли

МАЛЕНЬКИЙ СЕЛИМ

Стихи и поэмы

(На азербайджанском языке)

Ханымана Сабир гызы

Әлибәјли

БАЛАЧА СӘЛИМ

Ше'р вә поемалар

15 гән.

